

dat deze groote historicus bijzonder zich op de hoogte hield ook omtrent 't geen Fransche geleerden schreven en leerden. Een afstammeling van Guizot, kolonel F. de Witt-Guizot (hij is ook een nakomeling van Johan de Witt) verzekerde mij, dat er brieven bestonden van Groen aan Guizot.

Ook Prof. Fabius is naar de zijde van Frankrijk goed georiënteerd, gelijk wel bleek uit zijn belangrijke „Studiën en Schetsen“.

Vergis ik mij niet dan is men in onzen kring weinig op de hoogte van hetgeen, om maar iets te noemen, alzoo verschijnt bij den bekenden uitgever Librairie Fischbacher, 33, Rue de la Seine, 33, Paris. Om niet te veel in de ruimte te redden, wil ik de aandacht vestigen op een goedkoop boekje bij dezen uitgever verschenen, dat voor onze predikanten van nut kan wezen, bij het maken van de preek. Het is van Ch. Brunson, doyen honoraire, en draagt ten titel: *Essai d'explication de passages obscurs des évangiles*. Het is geschreven met veel kennis van zaken, in een gemakkelijk te lezen Fransch; met een helderheid den Franschen zoo eigen; tegenover den tekst in behoudende zin, als Godet, Barde, Poiret, in onderscheiding van een Renan, om slechts een oudere te noemen; 't behandelt teksten, die wij telkens aanhalen. Het geheel is een 50 bladzijden met dat tegen den geringen prijs van 7 fr. Gebruikt men dit werkje dan vindt men in de noten andere werken genoemd van Brunson, die zeer belangrijke theologische onderwerpen behandelen, en zoo maakt men zich een weinig vertrouwd met de richting en methode van mannen als Brunson, die toch ook hun plaats innemen onder de Fransche theologen. Alleen wil ik hen, die dit boekje mochten lezen, herinneren aan wat Prof. Aalders eens schreef — eenzijdig ongetwijfeld voor den gereformeerden onderzoeker wetenschappelijke vrijheid tegenover de traditie, maar anderzijds ook een onwrikbaar palstaal tegenover iedere poging om de waarachtigheid van den Bijbel te rooven. Brunson is in dogmaticis niet rechtzinnig, dit beïnvloedt zeer sterk zijn exegese van onderscheiden teksten uit het Evangelie van Johannes.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Gereformeerden-contrà christenen.

In de dagen van Ezechiël mocht men al tobben over de vraag: waar is Gods volk, in onzen tijd, anno 1927, hebben de H.H. H. Eerkens, J. Poelman, G. J. Breunius, Jhr. Mr. O. Q. v. Swinderen en E. Syperda het vraagstuk ten deele naar zijn negatieve zijde opgelost. Deze heeren hebben zich, in hun qualiteit als bestuur der Evangelisatie te Stadskanaal (Pekelderweg), aangesloten bij den Bond voor Evangelisatie in en ten bate van de Ned. Herv. kerk, en als hoofdbestuurleden van den Bond voor Evangelisatie, gewend tot „de Christenen in den lande“.

De Christenen in den lande.

De christenen.

De.

Zij vragen per circulaire, als drukwerk verzonden, steun voor genoemde Evangelisatie in en ten bate van de Ned. Herv. kerk. Dat is zoo vreemd niet; het gebeurt meer, dat niet-hervormde menschen, speciaal gereformeerden, bijdragen, op verzoek, aan de verzorging van rechtstreeks hervormde belangen. Maar het wordt wat moeilijk, als we dezen zin treffen:

Verder heeft de Evangelisatie er tegen te waken, dat de vrucht van jarenlang arbeid niet valle in den schoot van andere kerken, waartoe een, in onze dichte nabijheid pas gestichte Gereformeerde Kerk alle aanleiding biedt.

Na dezen schoonen volzin lezen we het nog eens over: het bestuur der Evangelisatie richt zich bij deze tot DE christenen in den lande.

Dit komt uit Stadskanaal, afdeling „pekele“-derweg.

Een mistukte tekening van Jezus.

Onder dit opschrift geeft dr. J. H. Gunning J.Hzn. in „Pniël“ een artikel over Arthur van Schendel: „De Mensch van Nazareth“. We lezen:

Het is een soort Evangelie-harmonie, maar helaas zonder het Evangelie. Een reproductie en aanvulling van wat de eerste vier boeken van het Nieuwe Testament ons omtrent den Heiland mededeelen, zooveel mogelijk geseculariseerd en van het heilig zoenlijden des schuld betalenden Borgs „gezuiverd“. Ach, waarom waagde deze talentvolle stylist het tot een heiligdom te naderen, welks beteekenis hem vreemd is?

Even verder:

Het wonder, het „liefste kind van het geloof“, is hier zooveel mogelijk gecamoufleerd, en waar de auteur het liet staan, voelt men toch dat het in zijne sfeer niet past. Dat moet een ieder, die Gods Woord gelooft, terstond treffen. Bijv. als Jezus bij een kranke ziel „het geloof, dat hem der reinheid waardig maakte“. Of hij de opwekking van het, ja het wel waarlijk gestorven dochtertje van Jairus: „op het bed vonden zij het kind, wit en ademoos, maar zij was niet gestorven.“ „De dienstvrouwen, die haar gestorven hadden gewaand“.

Van het mysterie des heils, waaraan al onze zaligheid hangt: de verzoening door het heilig offer van Golgotha, begrijpt deze auteur niets. Wat dunkt u van deze beschrijving der instelling des Heiligen Avondmaals? „Ik ga heen tot den Vader. Mijn lichaam en mijn bloed, al het mijne, dat des menschen is, moet ik geven, opdat gezien worde de waarheid van alle

ziel, de liefde, de zaligheid, opdat het wonder verschijne van de heerlijkheid des Eeuwigen. Wie mij liefheeft neme mij. Noemt het brood, eet, het is mijn lichaam.“

De zielewinsteling in Gethsemane. „Zij zelden zich neder op den lechten grond, maar Petrus en ook de oudsten der vrienden, Jacobus en Johannes, vroeg hij hem te volgen. En als zij een kleinen afstand gegaan waren onder het loof der boomen, greep Jezus de handen, die naast hem waren, de verbaazing van het eind des levens viel over hem, de angst, dien ieder schepsel eenmaal heeft, verduisterde zijn ziel. Want hij was een mensch, die kreet toen hij geboren werd en beefde voor de heiligheid hierna.“

En als ze onzen Borg en Middelaar in het rechthuis bespotten, kan deze beschrijver van den Mensch van Nazareth deze haast Godslasterlijke dwaasheid neerschrijven:

„Wees gegroet, Koning der Joden!“

„De anderen herhaalden het. Jezus kende hen, dat zij heidenen waren, maar hij verstond niet dat zij hem bespotten. Een groote man, weder voor de anderen komende en den stok zwaaiende, sloeg hem op het gelaat. Toen vielen hun handen, zij werden stil, zij ontwaanden zijn glans. En Jezus, die van zijn voorhoofd tot zijn kin de striem gevoelde, had gezien dat de stok daar had geslagen, maar er was geen pijn op zijn gelaat noch droefenis in zijn hart, want het wonder kwam over hem dat hij nimmermeer de dwaasheid van menschen kon verstaan.“

Dr. Gunning besluit:

Men kan een verdienstelijk kenner zijn van Shakespeare, en toch de zedelijke bevoegdheid missen te naderen tot de heilige gestalten van den Man van Smarten, den Heer der heerlijkheid. En na de lezing van een geschrift als „De Mensch van Nazareth“ buigt men dankbaar en gelukkig zijn knieën en stemt met Thomas, verwonnen door de majesteit van Immanuel: „mijn Heer en mijn God!“

Dr. Gunning schreef dit artikel, dat dezer dagen gepubliceerd werd, op tweeden kerstdag '26.

Behalve de aanduiding van het wonder als „het liefste kind des geloofs“ zijn we het er volmaakt mee eens.

Terug naar de bron.

In „Noord-Holl. Kbl.“ schrijft prof. Grosheide over de wetenschappelijke opleiding van den predikant. We lezen:

Een wetenschappelijke opleiding is een, die hij de bronnen zelf brengt, die niet tevreden is, als enkele of vele handboeken zijn bestudeerd, maar die eischt, dat uit de bronnen zelf door eigen werken iets kan worden opgebouwd als van de fundamenteën af. Daarom is een voornaam deel van de opleiding van de a.s. Dienaren des Woords het lezen en verklaren van de Heilige Schrift in haar grondtalen, het Hebreeuwsch en het Grieksch. Dat is niet het einde, maar het begin van de godgeleerdheid, die straks in de dogmatiek haar afsluiting vindt.

Die bestudeering van de Heilige Schrift in de grondtalen vindt niet altijd de waardeering, die ze verdient. In het algemeen wordt er tegenwoordig geïmponeerd, waartoe al die studie van de oude talen, stel u op de hoogte van de Sociale vraagstukken, van kunst en letterkunde, van het leven en denken der jongeren, daaraan hebt ge voor de praktijk van het ambt heel wat meer. Het gebeurt dat predikanten meezigen in dit koor, en dit soms in de praktijk bezegelen, door voor geen enkele prediking den tekst in het Hebreeuwsch of het Grieksch na te zien. En vooral in de gemeente wordt zoo gesproken. Dat Hebreeuwsch en Grieksch staat zoo ver van haar af. Op onze kerkelijke examens gebeurt het, dat de aandacht pas goed gespannen wordt, als met het onderzoek in de dogmatiek wordt begonnen. Dat Hebreeuwsch en Grieksch nu ja — daar hebben we zoo geen verstand van.

Laten we toezien, dat we niet den verkeerden kant uitgaan.

Later lezen we nog:

Wie het Woord Gods recht bedienen wil, moet het lezen en verstaan, zoo als God het heeft gegeven. Anders kan van rechte bediening geen sprake zijn.

Daar komt nog iets bij. Gebrek aan kennis van het maatschappelijk leven, inzicht in vragen van kunst en wijsbegeerte is later te veroveren, maar de studie der talen is bijna niet in te halen. Hebben de a.s. Dienaren des Woords dien grondslag niet in hun jonge jaren verworven, dan ontvangen ze hem nooit.

Met deze opmerkingen zijn we het van harte eens; de ervaring, opgedaan omtrent het kerkelijk werk van hen, wier wetenschappelijke vorming ontbrak of de grondregelen der exegese voorbijging, terwijl alleen met incidentele exegetische proeven van vaardigheid volstaan werd, rechtvaardigt het hier uitgesproken verlangen.

Over den Sadhoe.

In de „Herv. Kerkb. van Den Haag“ schrijft ds. v. Gheel Gildemeester iets over den Sadhoe:

Van eenige zijden wordt ons toegezonden het No. van 12 Maart van „Kerk en Volk“ waarin Ds. H. Bakels schrijft over den „Sadhoe“ Soendar Singh. En dubbel aangestreept het P. S. dat de Sadhoe „als bedrieger zou onmaskerd zijn“. Dit staat Ds. Bakels niet fraai en we hadden beter van hem gedacht. Joh. de Heer heeft reeds in zijn Zoeklicht medegedeeld, dat er door roomschen een campagne tegen hem op touw gezet is; de Telegraaf van 25 Jan. had daarvan eenig bericht. Het is kinderachtig, bij den Sadhoe van „bedrog“ en van „ontmaskering“ te spreken. Zijn heele leven is eene offerandele in de Nederlanden van Woensdag 16 Maart, blz. 2, kan men lezen van een Zwitserschen predikant, Pfarrer Anstein in Basel, die den Sadhoe in October 1924 bezocht heeft in zijn tegenwoordige woonplaats Soebathoe, ook in Ram-poes, zijn geboorteplaats, is geweest en daar nauwkeurige informatie heeft ingewonnen. 't Komt alles best uit. Trouwens, wat zou hij willen bereiken met

„bedrog“? Geld? Heeft hij meer gehad dan de rijkste lezer van Ds. Bakels; en heeft er afstand van gedaan! „En van menschen“? Was hem zeker overvloedig ten deel gevallen als Hindoe. Neen, wie hem hier ontmoet heeft in zijn beminlijken eenvoud, wijst die verdachtmaking met verachting af. Pfr. Anstein begrijpt wel iets van de meele die een westerling heeft met de prediking van den Sadhoe. „Dit is het wat een westerling moeilijk verstaat, dat men het Evangelie kan prediken, niet in argumenten, maar in beelden. Het is eene oostersche prediking, een Oostersch gewaad voor het Evangelie, dat in zijn kern voor alle volken en alle tijden hetzelfde blijft.“

Zonder het op te nemen voor de hier verdedigde wijze van prediking van het evangelie, gelooven we toch, dat menschen als Bakels even ver van het recht begripen van figuren als den Sadhoe Soendar Singh afstaan, als dr. Gunning van Arthur van Schendel constateeren moest in ander verband (zie boven).

De kleederen van den hooge priester.

Een lezer uit Zaamslag schreef mij dezer dagen over het kleed van den hooge priester. In vervolg op wat ik toen opmerkte, wil ik hem, en eveneens anderen, die zich voor het onderwerp interesseeren, voorleggen wat prof. dr. M. v. Rhijn zegt in het „Algemeen Weekblad voor Chr. dom en Cultuur“:

In Handelingen 23 wordt ons verteld, dat Paulus een rede hield voor het Sanhedrin. Toen hij nog maar een paar woorden gezegd had, gaf de Hoogepriester Ananias bevel hem op den mond te slaan. Paulus zeide daarop: „God zal u slaan, gij gewitte wand“, waarop de aanwezigen vroegen: „Scheldt zij den Hoogepriester van God?“ Wij lezen dan in vers 5, dat Paulus antwoordde: „Ik wist niet, broeders, dat het de Hoogepriester was“.

Kon Paulus den Hoogepriester dan niet aan zijn ambtsgewaad herkennen?

Neen, want wanneer zij niet in functie waren, droegen de priesters, en zelfs de Hoogepriester, ten tijde van Jezus geen kleeren, die hen van de andere menschen onderscheidde. Zoodra de dienst in den tempel was afgelopen, trokken de priesters hun priesterkleeren uit en legden zij deze neer in een van de kamers van den tempel.

Bigamie?

Tusschen de advertenties van het „Algemeen Weekbl.“ staan af en toe leuke of leukbedeelde opmerkingen, grappes, anedotes, charivaria. Deze week wordt dit te lezen gegeven:

Bigamie?

Twee jonge dames van goeden huize, wenschen in kennis te komen met dito heer.

(Advertentie.)

Bigamie? vraagt het blad.

Ja, als wij met latijn te doen hadden, of met antieke kerktaal.

Neen, als men Nederlandsch schrijft en leest.

Fantasieën over den gereformeerden mensch.

In de „Groene Amsterdammer“ schrijft Herman de Man over Hollandsche Tafereelen. Wat hij zegt over de natuur en de architectuur is altijd het lezen waard; maar deze auteur moest ons niet willen doen gelooven, dat hij de christenmenschen kent, en dat hij het vroomheidstype van pietistische en mysticistische streken kan benaderen. Zijn gewoonte, om bepaalde natuurkinderen, nog wel sprekend, in te voeren alsof ze zelf de wijsheid of dwaasheid hadden verteld, die Herman de Man hun in den mond legt, is te gevaarlijk, omdat zij den schijn der objectiviteit aanneemt, terwijl wie de menschen kent, weet, dat de schrijver fantaseert. In het laatste nummer laat hij een „gereformeerde boerenmensch“ aldus de „cultuur“ van autobussen en wat dies meer zij in den ban doen. Hij klampt een „landschen manufacturier“ aan, die om Hoornaar (in den Alhasserwaard) loopt te venten; en de man pakt uit:

Terwijl hij al weer marschvaardig is, vraag ik ook zijn oordeel over de autobus en den nieuwen tijd. En hij plant zijn stok sterk in den dijk, gram-schap komt op zijn ommantelen, en hij legt de volgende getuigenis af:

„Die lorren, die onzalige machines langs den dijk en in een boer zijn land, dat zijn teekenen van Beelzabub. Het einde is nog nooit zoo nabij geweest; de groote hoer roert zich, verderf en godverlatenheid gaan rond als brieschende leeuwen, zoekende wie zij zullen verslinden. Beelzabub heeft in de harten van 't boeren-volk de ijdelheid gegrondvest; het einde nadert snel. Welk boerenmensch koopt nog stukgoed schort-bont, laken, graslinnen, keper, piqué, bij een eerzaam koopman, die langs de deur komt sinds onheugelijke jaren? Neen, ze trekken naar de stad, naar de paleizen met lampen en hooge poorten, ze trekken den breeden weg op, waar 't verderf loert, om daar heurini kleer gemaakt en wel te koop. Da's geldverkwisting, en je komt er bij As-mo-dee mee in 't gevele! 't Is hard voor een oud eerlijk man, die heel zijn leven de menschen naar behooren bediend heit, dat die smotmeiden, die rechte-voortboeren (ja 'k heb ze allegaar als luikeinders gekannet) nou je 'an de onderdeur laten staan. Ze hebben niks noodig! Niks noodig! niks noodig! Ze dragen hemmetjes met kantjes d'r 'an uit de stad. Is dat dracht voor een gereformeerde boerenmensch? Ze mosten d'r eigen schamen, dat zeg ik! En dat komt alles van die onzalige machines!“

Ik spatteerde enkele uitdrukkingen. Ieder, die de streek van de Giessen kent, weet, dat dit allemaal pure fantasie moet zijn. De auteur (achter zijn pseudoniem) heeft met zijn „Asmodes“ wat al te duidelijk zijn afkomst verraden. Dat is niet zoo erg. Maar hij moest ons niet vertellen, dat hij den gereformeerden mensch kent, over wien hij het zoo vaak heeft. En vooral niet na zoo'n onhandig fabri-

caat va
wordt,
Calvijn
Hoer
Nederla

Prof.
tikel ge
wen. Ee
waarin
tegenwa

In
weerg
lokker
Zeelen
predi
over
teiten
facult
Voetic
Breed
leerdh
een e
op bij
concil
er lus
dien
lijke
stukke
tegen
Of Vo
van d
leert
vrouw
weerd
omdat
schil
nieuw
zag m
Wille
ken m
schrijv
een m
lutie

Anti-r
de revol
Over I

Het
puritei
in sta
den m
van d
dat he
predik
werd
een p
Er wa
op bo
snor c
ergern
Dordts
den fr
het ge
baard
het le
En wa
om op:

En
is, dat
beantw
roep a
„of lee
baar d
gezien
scheer
haar E
van d
wezen
deed,
het wa
van
ordina
Voetius
maar
11:12
Apost
door i
de Gri
leeren
baar d
lijk „o
is te
dit sch
afsnede
gekome
mannes
zijn, de
het vo
te late
verwij
deze z

En nu
lezen we
dat
neer n
van he
op het
de nat
draagt
haar v
schrijft
dat z
sluier,
mede
voor t
sluier

de rijkste
van ge-
ker over-
wie hem
eenvoud,
Pfr An-
en west-
doe. „Dit
dat men
aten, maar
king, een
in zijn
de bijl.”

igde wijze
toch, dat
ripen van
in, als dr
ren moest

gepriester.
agen over
in vervolg
s anderen
oorleggen
Weekblad

ai Paulus
nog maar
gepriester
n. Paulus
te wand”,
i gij den
n vers 5,
eders, dat

aan zijn
te waren,
ester, ten
de andere
st in den
sters hun
r in een

Bigamie?
Weekbl.”
gen, grap-
it te lezen

wenschen
ntenfie.)
at antieke

ten leest.
mensch.
rman de
it over de
ard; maar
n, dat hij
vroom-
e streken
e natuur-
ze zelf

En Herman
omdat zij
e de men-
het laat-
menschen”
s meer zij
anufactu-
erwaard)

vraag ik
nieuwen
jk, gram-
ij legt de
den dijk
enen van
too nabij
u, verderf
is brie-
ullen ver-
boeren-
de nadert
ed schor-
een eer-
einde on-
de stad,
oorden, ze
’verdoerf
i wel te
er bij A-
eoud
naar be-
ie rechte-
keinderen
staan. Ze
odig! Ze
de stad.
nminsch?
dat komt

de streek
e fantasie
heeft met
verraden
tellen, dat
in hij het
dig fabri-

caat van een „Jale Kanaans”, die nooit gesproken wordt, zich willen beklaagden, dat wij „aangeraakt van Calvijn den Strakke” zijn.

Hooveel onzin wordt toch van de gereformeerden in Nederland verteld!

De bijbel en de korte haren.

Prof. Dr H. H. Kuyper heeft in „De Heraut” een artikel gegeven over de haren van de hedendaagsche vrouwen. Eerst herinnert de hoogleraar aan den haar-oorlog, waarin de mannen de haar-problemen (gelijk we het tegenwoordig zeggen) leverden:

In Dordrecht brak de strijd uit, waar de kansels weergalmden van de banvloeken tegen de lange haarlokken van de mannen. De vlam sloeg over naar Zeeland, waar Udemannus, de streng puriteinsche predikant van Zierikzee, zijn berucht tractaat schreef over Absalom's haar. De Theologische faculteiten werden in den strijd gemengd; de Leidse faculteit koos voor, de Utrechtsche Faculteit met Voetius aan het hoofd tegen de lange haren partij. Brede tractaten verschenen, waarin met een geleerdheid, die eerbied zou afdwingen, wanneer het een ernstiger zaak betrof, een beroep werd gedaan op bijbelteksten, op besluiten van vroegere en latere concilies, op uittalingen van beroemde theologen. Wie er lust in heeft, kan een uitvoerige beschrijving van dien harigen oorlog lezen bij Schotel in zijn Kerke-lijke en Wereldlijke Kleeding, die er negen hoofdstukken aan wijdt. Het verzet der puriteinsche kringen tegen deze nieuwe mode heeft echter weinig gebaat. Of Voetius en de zijnen al betoogden, dat het dragen van deze lange haren en van pruiken in strijd was met wat de Apostel Paulus in 1 Cor. 11:14 ons leert (men handle er zelfs de sprinkhanen met hun vrouwenharen uit Openb. 9:8 bij) en al werd beweerd, dat het scheermes in Sodom was uitgevonden, omdat door het afscheren van de baard het verschil tusschen man en vrouw werd weggenomen, de nieuwe mode triomfeerde en geen halve eeuw later zag men zelfs de meest godzalige predikanten, een Willem à Brakel, een Hellenbroek, een Aegidius Franken met pruiken gesierd. Schortinghuis, de beroemde schrijver van het Innige Christendom, droeg er zelfs een met „zeven batterijen”. Eerst de Fransche revolutie heeft aan de pruikenmode een einde gemaakt.

Anti-revolutionair, ook in uw haar, zeggen we nu, na de revolutie.

Over het gezeur tot in dezen tijd toe, lezen we:

Het zonderlingste is echter, dat terwijl volgens onze puriteinsche theologen het afscheren van den baard in strijd heette met Gods ordinantie, omdat God den man een baard had gegeven ter onderscheiding van de vrouw, de tijd nog niet zoover achter ons ligt, dat het dragen van een baard inzonderheid in een predikant als een bewijs van wereldgeijverigheid werd aangezien en vooral in orthodoxe gemeenten een predikant met een baard niet beroepen werd. Er waren in mijn tijd kandidaten, die wanneer ze op beroep gingen preeken, zich haastig ontdeden van snor of baard, ten einde aan de goe gemeente geen ergernis te geven. Alsof Bogerman, de voorzitter der Dordtsche Synode en de kampioen der Gereformeerden in den strijd met de Remonstranten, niet, naar het getuigenis van een der Synodeleden, de „schoonste baard van Europa” had, was nu de baardeloosheid het teken der orthodoxie geworden.

En wat het „Schriftbewijs” betreft, merkt prof. Kuyper o.m. op:

En zoo kan men ook de vraag, of het geoorloofd is, dat een man lang haar draagt, niet zonder meer beantwoorden, gelijk men destijds deed, met een beroep op het woord van Paulus in 1 Cor. 11:14: „of leert de natuur zelve niet, dat zoo een man lang haar draagt, het hem een ongere is?” Want nog afgezien daarvan, dat de Nazireers onder Israël geen scheermes over hun hoofd mochten laten gaan en hun haar lang moesten dragen, zoodat het lange haar van den man niet in elk geval een ongere kon wezen (ook Paulus zelf heeft, toen hij een gelofte deed, zijn haar niet afgeschoren) gaat het niet aan, het woord „natuur” hier in den zin op te vatten van een in de natuur zelf door God ons gegeven ordinantie, waaraan we ten allen tijde gebonden zijn. Voetius en de puriteinen hebben dit wel beweerd, maar Calvijn heeft in zijn verklaring van 1 Cor. 11:12 tegen die opvatting juist gewaarschuwd. „De Apostel”, zegt hij, noemt hier natuurlijk, hetgeen toen door leders toestemming en gebruik met name bij de Grieken als gewoonte was aangenomen. De historici leeren ons toch, dat oudtijds overal de mannen lang haar droegen, waarom de dichters de ouden gewoonlijk „ongeschoren” noemen. Het gebruik van harbiere is te Rome eerst laat ingevoerd. En toen Paulus dit schreef, was het gebruik, dat de mannen de haren afsneden, nog niet in Gallië en in Duitschland in zwang gekomen. Veeleer zou het daar niet minder voor de mannen dan voor de vrouwen een ongere geweest zijn, de haren af te snijden. Maar omdat in Griekeland het voor weinig mannelijk werd geacht de haren lang te laten groeien, en degenen, die dit deden, voor verwijfd werden gehouden, daarom houdt de Apostel deze zede voor de natuur.”

En nu, wat de korte haren der vrouwen aangaat, lezen we,

dat men evenzeer voorzichtig moet wezen, wanneer men ten opzichte van het lang of kort dragen van het haar door de vrouw, zich zou willen beroepen op hetgeen de Apostel zegt in 1 Cor. 11:15: „leert de natuur u niet, dat zoo een vrouw lang haar draagt, het haar een ere is, omdat het lange haar haar voor een dekfel is gegeven?” Immers de Apostel schrijft in ditzelfde hoofdstuk aan de vrouw voor, dat ze met gedekten hoofde, d.w.z. met een sluier, in de gemeente moet komen, niet om daarmee een voor altoos geldende regel aan de vrouw voor te schrijven, maar omdat het afleggen van dien sluier een teken was in die dagen van een zondige

emancipatiezucht, een zich gelijk willen stellen met den man. Terecht merkt Calvijn dan ook op, dat wat de Apostel hier verbiedt, is, wanneer de onderscheiding door God tusschen man en vrouw gesteld, wordt weggenomen, maar dat men hier niet moet blijven hechten aan den vorm, waarin dit wordt uitgedrukt. Als Paulus zegt, dat een man niet ongedekten hoofde moet profeteeren, dan volgt hier niet uit, dat het ongeoorloofd is (zoals in Calvijn's dagen de gewoonte was) dat een leeraar zijn hoofd onthield, wanneer hij predikte. Wat Paulus alleen handhaven wil, zegt Calvijn, is dat naar Gods ordinantie aan den man de heerschappij, aan de vrouw de onderwerping onder den man toekomt. Indien dus de mode in een bepaald land het niet meebracht, dat de vrouw gesluierd ging of een dekfel op het hoofd droeg in den vorm van een hoed, dan zou het ook niet noodig wezen, dat ze in de gemeente gedekt verschenen. Alleen het afleggen van den sluier of het hoofddeksel, waar het landsgebruik dit medebrengt, zou een teken zijn, dat de vrouw zich als gelijke naast den man wilde stellen.

In het algemeen geldt deze regel:

Is deze uitlegging van Calvijn nu juist, dan gevoelt men ook, in hoeverre men zich al dan niet terecht op dit woord van Paulus beroepen kan in den strijd, die nu over het dameskapsel is ontstaan. Een uitdrukkelijk voorschrift is er niet, noch voor den man noch voor de vrouw, hoe lang of kort het haar moet gedragen worden. Een beroep zonder meer op wat Paulus hier aangaande dit korte of lange haar zegt, gaat niet aan, omdat de mannen dan ook verplicht zouden zijn met ongedekten hoofde in de Kerk te zitten (wat, zoals Calvijn opmerkt, in ons klimaat niet altijd mogelijk is vanwege de koude in de kerk) en de vrouwen om een sluier te dragen.

En nu de keerzijde:

Maar daarom is hetgeen de Apostel zegt voor ons niet waardeeloos, mits men het beginsel vasthoudt, dat de Apostel ons hier verkondigt. De vormen en zeden veranderen. In een land, waar het algemeen gebruikelijk is, dat de mannen lang haar dragen, is dat geen teken van verwijfdheid en behoeft dit dus niet te worden afgekeurd. Onze riwe voorvaders, de Batavieren, waren zeker niet verwijfd en droegen toch lange haren, zoals de Romeinsche geschiedschrijvers ons mededeelen. Maar wanneer de invoering van zulk een nieuwe mode de bedoeling heeft de ordinantie, die God heeft gesteld, van het onderscheid der geslachten, weg te nemen, dan is het plicht van den Christen zich daartegen te verzetten. In Turkije is het dragen van de zoogenoemde harenbroek door de vrouw zeker geen teken van valsche emancipatiezucht; maar de vrouw, die in ons land dit mannelijk kleedingstuk aantrekt, doet dit om het onderscheid der seksen weg te nemen en zondigt tegen Gods gebod.

Het is werkelijk niet overbodig gebieken, op dit verkeerd biblicisme te wijzen. En het is maar gelukkig, dat Calvijn kan worden geciteerd. We hebben althans eenige kans, dat men niet dadelijk het neocalvinistisch spook oproepen zal.

K. S.

BOEKBESPREKING.

„Woord en Daad”. Tijdschrift voor Inwendige Zending. Zevende Jaargang.

Bij de N. V. Alg. Boekhandel voor Inwendige en uitwendige zending verschijnt „Woord en Daad” onder hoofdredactie van dr O. Norel; prof. Grosheide is een der medewerkers. Het tijdschrift is tevens orgaan van den Centralen Bond voor inwendige zending en Chr. philanthropische inrichtingen. De eerste aflevering van den zesden jaargang werd ons ter aankondiging toegezonden, en wij doen dit gaarne. Hebt gij wel eens van Kaiserswerth gehoord? De Sneithlage schrijft er een aardig artikel over. De heer Boeke geeft het referaat, hetwelk hij op de Conferentie voor Zendingstudie te Lunten hield: „De plaats van het Ned. Bijbelgenootschap in de Inwendige zending”; hij verliest zich echter, vooral in het begin, teveel in het formeel. In deze eerste aflevering van 64 bl. zijn nog meerdere artikelen opgenomen, die der kennisgeving overwaard zijn voor hen, die zich op het terrein der Evangelisatie bewegen en gaarne op de hoogte blijven met het werk en de meening van anderen.

J. D. W.

„Belijdenis-Gedenkplaat”.

Uitgave „Jachin”, Zwolle.

Deze „belijdenis-gedenkplaat” is ons ter beoordeeling gezonden. Ik zou wel iets kunnen zeggen over de letters (o, die OUD-hollandsche letter, alsof die met het christendom noodwendig samen moet gaan), over de tekstaanhaling (zuivere copie van een hollandsch-bijbelblad-fragmentje, zonder dat nu eens de zinnen mogen doorloopen op één regel zonder alinea), over de kleuren en de mij wat al te wonderlijke emblemata, waarin wapentijg uit onderscheiden eeuwen en schoenen uit geen enkele eeuw genoeglijk samenrotten, om Elf. 6: 14—17 een al te nauwkeurige, en voorts een blank blad en een met rood getikte druiventros helpen moeten, om aan Joh. 15: 1, 2 naar verhouding een al te onnauwkeurige uitbeelding te geven. Maar al die critiek heeft geen zin, omdat de plaat voor ons geheel onaannemelijk is. Niet, omdat de puzzel, die de strepen welke gedrukt zijn, voorleggen aan den man, die met pen en inkt namen en andere bizonderheden invullen moet, onoplosbaar zou zijn, maar omdat de terminologie voor ons niet deugt; men heeft het hier over „aangenomen” en „bevestigd”; en men kan toch niet verlangen, dat wij na de openbare geloofsbelijdenis een gedenkplaat uitreiken, waarop in oudhollandsch schrift de oud-hollandsche theologie verloochend wordt op zwaar imitatie-japanesch plaatpapier. De uitgevende firma wil blijkbaar ook gereformeerde kerkeraden tot aankoop opwekken. Had ze dan maar eens eerst geïnformeerd naar de gereformeerde gedachte over het toelaten der doopleden tot het avondmaal.

K. S.

J. Douma, „Sabbathsvrede”. Een boek voor den Zondag.

Kampen — J. H. Kok, z. j.

Een boek voor den Zondag. Allereerst denki men nu aan zieken en zwakken, en anderen, die niet de samenkomst der gemeente kunnen bijwonen. Ook de leetuur voor den Zondag ontvangt dit werk.

De Douma heeft in zijn spreken en schrijven een eigen charisma, zoals ieder, die hem hoorde of las, kan constateren. Het wordt ook in dit boek duidelijk getoond en valt dadelijk op. Eenvoudigheid van voorstelling is er, en diepte van gedachte ook. Van de nieuwere vertaling van sommige bijbelplaatsen heeft de auteur ook zijn lezers de schoonheid willen doen zien; daarom is zijn vertolking van Jesaja 11: 10 zooveel spreker en juist dan wat onlangs over denzelfden tekst per radio-telefoon werd gezegd.

Met aandrang beveel ik de kennisneming aan.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Mussekanaal: D. J. Velsink te Arim en L. v. Urk te Sexbierum.

Utrecht (vac. wijen Dr J. C. de Moor): D. v. Dijk te Groningen en Dr W. G. Harnonstein te A'dam.

Beroepen te:

Achlum, Blokzijl, Drontrop, Kieftwinder, Midwolda, Paasens en Ooster-Nijkerk: S. Wouters, cand. te Exmorra.

Boekoop: W. A. Wiersinga te Wormer.

Franker: W. Seinen te Opperdoorn.

Hoek v. Holland: C. W. Kour te Heinkenszand.

Sleeuwijk: H. v. Reenen te Patten (G.).

Surhuisterveen: J. H. Meulman te Hoogerzand.

Veere: P. v. Strien, cand. te Terneuzen.

Wommels: H. de Zwart te Twijzel.

Aangenomen naar:

Berlikum (Fr.): J. Offers te Laar (Bentheim, D.).

Haarlemmermeer Oostzijde: B. A. Bos, cand. te Uithoorn.

Oud-Loosdrecht: P. D. Kuiper, cand. te Kampen.

Bedankt voor:

Achlum, Baarland, Houwerzijl, Schoonoord, Sellinger, Waardhuizen en Zoutkamp: B. A. Bos, cand. te Uithoorn.

Amst-Vollenhove A. Baambrugge, Fijnart, Genemuiden, Hoorn, Koog-Zaandijk, Mildam, Nieuwerkerk a. d. IJssel en Otterland: P. D. Kuiper, cand. te Kampen.

Oud-Vossum: A. Scholte te Kapelle-Biezelinge.

Watergraafsmeer: Dr E. D. Kraan te Vlaardingen.

Intrede te:

Haarlemmermeer-Slooterweg: F. H. v. Loon. Tekst Rom. 1:16.

Afscheid van:

Brussel D. J. Couvse. Tekst Openb. 3:7—13.

Preparatoir examen. De classis Barendrecht der Geref. Kerken heeft in de Woensdag gehouden vergadering geëxamineerd en toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten den heer P. D. van Ginhoven, candidaat in de theologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, wonende te Barendrecht.

Kerkelijke Pers. De Geref. Kerken in Zuid-Amerika zijn overgegaan tot de uitgave van een eigen orgaan, dat staat onder redactie van Dr A. C. Sonneveldt. Het blad zal iedere maand het licht zien in acht pagina's, groot formaat.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Amsterdam-Oost: P. de Groot te Rotterdam en L. H. v. d. Meiden te Dordrecht.

Beroepen te:

Dokkum: K. G. van Smeden te Kampen.

Schiedam: J. D. Barth te Alphen a. d. Rijn.

Steenwijk: J. B. G. Croes te Naarden-Bussum.

Intrede te:

Maassluis: H. v. d. Berg. Tekst Efeze 6:19.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Aangenomen naar:

Giesendam: D. C. Overduin te Nieuw-Beijerland.

Bedankt voor:

Slidrecht (3e maal): J. B. v. Oordt te Opheusden.

Patersen (U. S. of A.): H. A. Minderman te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Delft (vac. P. Zand): G. Bolkestein te Apeldoorn, Mr Dr N. G. Veldhoen te Alphen a. d. Rijn en P. G. de Vrij Mestdag te Rotterdam.

Tweetal te:

Bedum: J. Boonstra te Gieteren en J. C. Wissing te Vugt.

Beroepen te:

Beverwijk: Jac. Poort te Almen.

Dedemsvaart: D. Kuhlman te Borne.

Gouda: J. Ronge te Hoog-Blokkland.

Leeuwarden: Th. Kloosterman te Voorburg.

Mijdsrecht: M. B. Verkerk te Putterhoek.

Norg (toez.): B. Peijzel te Wolfersum.

Ouddorp (Z. H.): J. v. d. Graaf te Ridderkerk.

Visvliet c.a.: H. Wiersum te Westerwijtweld.

Aangenomen naar:

Kerkwerf en Serooskerke (Sch.): F. M. Kuipers, cand. te Zandvoort.

Soest (2e pred. pl.): G. Aers te Nieuw-Lekkerland.

Bedankt voor:

Barum en Munnekezijl: P. Hofstede te Noordwijkerhout.

Enter: I. Kievit te Baarn.

Geertrij: J. Baarslag te Melissant.

Hedel: J. Bus te Aalburg.

Krabbedijke: A. J. v. Wijngaarden te Westmaas.

Sommelsdijk: W. J. v. Lokhorst te Delfshaven.

Intrede te:

Nieuw-Loosdrecht: W. v. d. Waal. Tekst Joh. 3:16.

Afscheid van:

Katwijk aan Zee: J. Nauta. Tekst Openb. 22:21.

O. L. Vrouwen-Parochie: P. N. Tonsbeek. Tekst 1 Joh. 2:28a.

Overleden:

W. A. Keers, Em.-pred. v. 's Heer Arendskerke, 59 jaar.